

STADSLEDNINGSKONTORET

FINANSÄVDELNINGEN

REDOVISNING OCH FINANSSTRATEGI

Handläggare: Johan Stensfelt

Telefon: 08-508 29 029

TJÄNSTEUTLÅTANDE
DNR 133-141/2008
SID 1 (11)
2008-10-08

Till

Kommunstyrelsens ekonomiutskott
den 22 oktober 2008

Finansiell månadsrapport för september 2008

Stadsledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens ekonomiutskott beslutar följande

Den finansiella månadsrapporten för september månad 2008 godkänns.

Gunnar Björkman
Biträdande stadsdirektör

Anna Håkansson
Finanschef

Johan Stensfelt
Risk Controller

Finansiell månadsrapport för september 2008

Kommunkoncernen Stockholms stad

Sammanfattning

Den finansiella månadsrapporten beskriver kommunkoncernen Stockholms stads finansiella ställning. Rapporten följer upp ramar och finansiella risklimiter fastslagna i finanspolicyn.

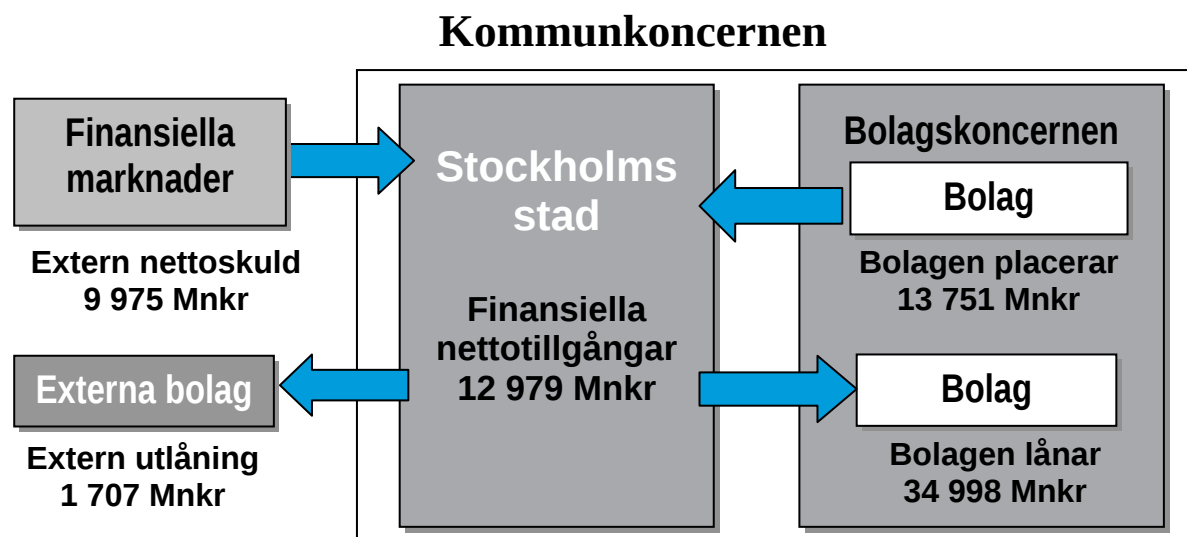
Tabell 1 ger en överblick över den finansiella ställningen samt ramar och limiter.

Tabell 1: Sammanfattning

Kommunkoncernen	2008-09-30	2008-08-31	Limit	
Finansiell nettoupplåning (mnkr)*	8 268	11 741	max	30 000
Duration (år) (Målduration 1,5 år)	1,94	1,44	min 1 år - max 4 år	
Ränteförfall inom 1 år av extern nettoportfölj	5%	33%	max	75%
Kapitalförfall inom 1 år av extern nettoportfölj	25%	38%	max	75%
Betalningsberedskap (mnkr)	3 913	3 775	min	2 500
Ej säkrade valutaflöden (mnkr)	0	0	max/flöde	1
Samlat kreditvärde enligt finanspolicy	33	25	max	3 000
Kreditexponering enligt finanspolicyn (mnkr)	200	72		
Kreditexponering enligt särskilda beslut (mnkr)*	1 731	1 725		

Stockholms stad				
Finansiella nettotillgångar (mnkr)*	12 979	12 853		
Intern utlåning och borgen (mnkr)	34 998	37 504	max	60 000
Garantier och borgensförbindelser (mnkr)	1 997	2 046		

* Kommunkoncernen har extern utlåning till Fortum om totalt 1 667 mnkr.

Kommentar från Riskkontroll

Det föreligger inga avvikelser från fastställda finansiella ramar och risklimiter.

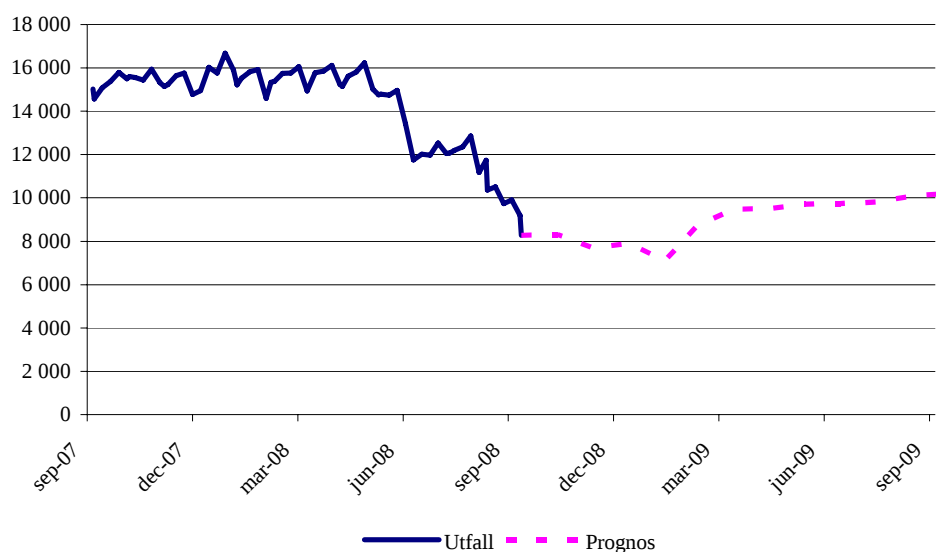
Kommunkoncernen

Extern nettoupplåning

Kommunkoncernens externa nettoupplåning är 8 268 mnkr. Det är en minskning av nettoupplåningen med 3 473 mnkr sedan augusti månad. Den stora förändringen förklaras till största delen av bostadsbolagens samt Stockholms Stadshus ABs fastighetsförsäljningar till externa bolag och bostadsrättsföreningar. Totalt uppgår försäljningarna till ca 3 200 mnkr under månaden. För 2008 är ramen för den externa nettoupplåningen 30 000 mnkr eller motsvarande i utländsk valuta.

Diagram 1 visar utfall och prognos över kommunkoncernens externa nettoupplåning.

Diagram 1: Extern nettoupplåning (mnkr)

Den externa upplåningen görs i huvudsak genom Stockholms stads marknadsprogram för certifikat och obligationer (KC, ECP, MTN och EMTN). Rambeloppet för respektive marknadsprogram redovisas i nedanstående tabell. Undantag från upplåning via marknadsprogrammen är framförallt lån från Europeiska Investeringsbanken (EIB). Stockholms stad har även lånat ut pengar till Fortum, enligt särskilt beslut i kommunfullmäktige.

Tabell 2: Extern nettoupplåning (mnkr)

	2008-09-30	2008-08-31				
Tillgångar						
Depo/check	178	0				
Fortum	1 667	1 667				
Övrigt	40	42				
	1 885	1 709				
Skulder			Marknadsprogram		Utestående på affärsdag, nominellt	
Depo/check	0	1 351		Valuta		Ram
KC	0	498	Kommuncertifikat	MSEK	0	12 000
ECP	0	448	Euro-Commercial Paper	MUSD	0	700
MTN	5 730	6 730	Medium Term Note	MSEK	5 750	10 000
EMTN	3 487	3 487	Euro Medium Term Note	MEUR	352	2 000
EIB	870	870				
Övrigt	66	66				
	10 153	13 450				
Nettoupplåning						
	8 268	11 741				

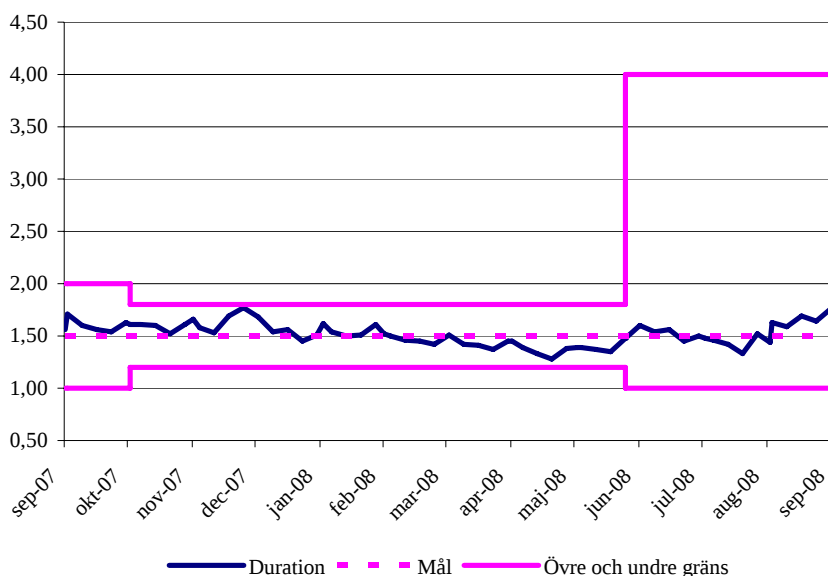
Finansnetto

Kommunkoncernens finansnetto för september uppgår till -28 mnkr och hittills i år uppgår finansnettot därmed till -381 mnkr. Prognosen, framtagen i början av oktober 2008, ger ett finansnetto för kommunkoncernen om -451 mnkr för helåret 2008. Snitträntan för kommunkoncernens nettoppplåning beräknas vara 3,90 % för september.

Ränterisk

Durationen, som är ett förfinat mått på genomsnittlig räntebindningstid, är 1,94 år för kommunkoncernens externa nettoportfölj, jämfört med 1,44 år föregående månad. Det är inom det tillåtna intervallet mellan 1 till 4 år, runt måldurationen om 1,5 år. Den externa nettoportföljen har en ränteförfallostruktur där 5 % förfaller inom 1 år. Maximalt får 75 % förfalla inom 1 år.

Diagram 2: Nettoportföljens duration (år)

I juni 2008 utvidgades det tillåtna durationsintervallet, runt 1,5 år, att gälla från 1 till 4 år. Detta för att ha möjlighet att hantera kommunkoncernens minskande låneskuld så effektivt som möjligt, i samband med försäljningar av kommunkoncernens fasta anläggningstillgångar.

Finansieringsrisk

Kommunkoncernens externa nettoportfölj ska vara strukturerad på ett sådant sätt att kapitalförfallen sprids över tiden. Av den externa nettoportföljen förfaller 25 % av kapitalet inom 1 år. Maximalt får 75 % förfalla inom 1 år.

Likviditetsrisk

För att säkerställa upplåning, när annan finansiering inte är möjlig, ska kommunkoncernen alltid ha tillgång till likvida medel (en betalningsberedskap). Beloppet ska motsvara kommunkoncernens genomsnittliga upplåningsbehov på en månads sikt. Beloppet är fastställt till att uppgå till minst 2 500 mnkr. Kommunkoncernen har ett bekräftat kreditlöfte i form av en syndikering uppgående till 400 miljoner euro, motsvarande 3 913 mnkr.

Tabell 3: Betalningsberedskap (mnkr)

	Belopp	Utnyttjat
Bekräftat kreditlöfte	3 913	0

Utöver detta har kommunkoncernen en checkkredit på 3 000 mnkr i Nordea.

Valutarisk

Kommunkoncernens exponering i valutarisk ska minimeras. Lån och placeringar ska valuta-säkras till 100 %. Kontrakterade flöden i utländsk valuta som uppgår till ett större belopp än 1 mnkr ska valutakurssäkras. Kommunkoncernen är inte exponerad för valutarisk.

Kreditrisk

Kreditrisken delas upp i två delar. Dels totalt för hela portföljen där den totala exponeringen anges som ett samlat kreditvärde och dels per motpart.

I kreditvärdet tas hänsyn till motpartens kreditvärdighet samt återstående löptid på kontraktet eller placeringen. Limiten för maximalt tillåtet kreditvärde uppgår till 3 000.

Måttet på den totala kreditexponeringen kompletteras med en begränsning per motpart för att diversifiera risken. Maximal kreditexponering per motpart eller instrument anges i kronor.

Kreditrisken bedöms utifrån den återstående löptid placeringen har samt aktuell rating från Standard & Poor's respektive Moody's. Det lägre betyget väljs om de två ratinginstituten har olika betygsnivåer.

Tabell 4: Kreditrisk (mnkr)

Rating S&P / Moody's	Kreditvärde	Limit kreditvärde	Belopp (mnkr)	Maxbelopp per motpart	Rating S&P/ Moody's	Belopp (mnkr)	Maxbelopp per motpart
Kreditexponering enl finanspolicy				Placering längre än 6 mån	Placering kortare än 6 mån		
Svenska staten	0		0	Obegränsat	Svenska staten	0	Obegränsat
AAA / Aaa	0		0	4 000	A-1 / P-1	178	4 000
AA- / Aa3	33		22	2 000	Nordea	178	
Danske Bank	2		6			0	
DnB NOR	5		16			0	
Nordea	26		0			0	
A- / A3	0		0	1 000	A-2 / P-2	0	2 000
	0		0			0	
	0		0			0	
BBB+ / Baa1	0		0	500		0	
Summa	33	3 000	22			178	
Kreditexponering särskilda beslut i kommunfullmäktige							
Svenska staten			0				
AAA / Aaa			0				
AA- / Aa3			0				
A- / A3			1 691				
Fortum			1 691				
BBB+ / Baa1			0				
Övriga			40				
Summa			1 731				
Total kreditexponering			1 931				

Operativa risker

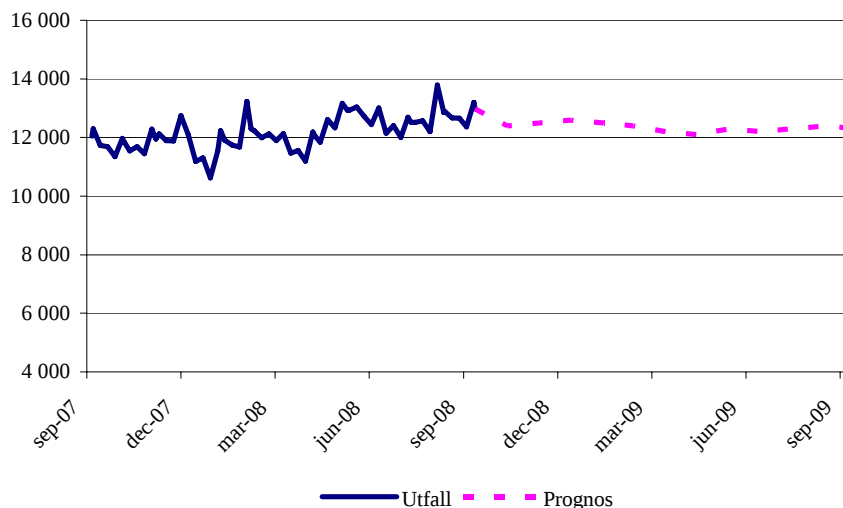
Om det uppstått förluster överstigande 100 000 kronor ska det rapporteras. För den aktuella rapportmånaden finns inga förluster att rapportera.

Stockholms stad

Finansiella nettotillgångar

Stockholms stads finansiella nettotillgångar uppgår till 12 979 mnkr. Det är en ökning med 126 mnkr sedan augusti månad. Prognosen i diagrammet nedan visar hur stadens finansiella nettotillgångar förväntas utvecklas på ett års sikt.

Diagram 3: Nettotillgångar (mnkr)

Tabell 5: Finansiella nettotillgångar (mnkr)

	2008-09-30	2008-08-31
Tillgångar		
Depo/check	178	0
Bolagskoncernen	34 998	37 504
Fortum	1 667	1 667
Övrigt	40	42
	36 883	39 213
Skulder		
Depo/check	0	1 351
KC	0	498
ECP	0	448
MTN	5 730	6 730
EMTN	3 487	3 487
EIB	870	870
Bolagskoncernen	13 751	12 910
Övrigt	66	66
	23 904	26 360
Nettotillgångar	12 979	12 853

Finansnetto

Finansnettot för Stockholms stad visar ett positivt resultat om 43 mnkr för september. Hittills i år uppgår finansnettot i staden därmed till 375 mnkr.

Budgeterat finansnetto för helåret 2008 är 455 mnkr. Prognosen, beräknad i början av oktober, ger ett finansnetto för staden om 491 mnkr för helåret 2008.

Ränterisk

Durationen på Stockholms stads finansiella nettoportfölj är 1,94 år, jämfört med 1,44 år i slutet av augusti. I december 2007 ersattes stadens interna lån och placeringar med bolagen med in- och utlåning via stadens samlade koncernkontosystem för koncernkoncernen. För staden innebär detta i praktiken att ränterisken är densamma som och en spegelbild av risken i koncernkoncernens externa nettoportfölj.

Garantier och borgensförbindelser

Alla borgen och garantier som tecknas av staden ska beslutas av kommunfullmäktige. I tabellen nedan redovisas stadens aktuella åtaganden.

Tabell 6: Garantier och borgen (mnkr)

	2008-09-30	2008-08-31	Förändring
Koncernbolag			
Borgen för bolagens pensionsåtaganden	646	646	0
Summa borgen för koncernbolag	646	646	0
Övriga privata och juridiska personer			
Fortumkoncernen	558	607	-49
Stockholms Kooperativa Bostadsförening	443	443	0
Stockholms Stadsmission	91	91	0
Stiftelsen Stockholms Studentbostäder	69	69	0
Syvab	78	78	0
Övriga	40	40	0
Summa borgen för lån	1 279	1 328	-49
Kommunalt förlustansvar	7	7	0
Pensionsutfästelser för stiftelser m.m.	65	65	0
Summa övriga privata och juridiska personer	1 351	1 400	-49
Summa garantier och borgen	1 997	2 046	-49

Förändringen om 49 mnkr förklaras av att Fortumkoncernen amorterat av på ett av sina lån, för vilket staden ställt borgen.

Stockholms stads bolag

Finansiella limiter för utlåningen till bolagen

Stockholms stad har rätt att lämna lån samt teckna borgen för stadens majoritetsägda bolag intill ett belopp om 60 000 mnkr enligt kommunfullmäktiges beslut för 2008. Varje bolags ram fastställs av kommunstyrelsens ekonomiutskott utifrån årets investeringsbudget och finansieringsplan. Totalt uppgår bolagens ramar till 49 535 mnkr för 2008, efter ekonomiutskottets beslut i augusti om höjning av limiterna för Globen och Stokab.

Bolagens interna lån och placeringar från staden ersattes i december 2007 med in- och utlåning via det samlade koncernkontosystemet för kommunkoncernen. Detta innebär att ingen anpassning görs till respektive bolags förutsättning avseende ränterisk. För bolagen innebär detta i praktiken att ränterisken är densamma som och en spegelbild av risken i kommunkoncernens externa nettoportfölj.

Stadens utlåning till bolagen har minskat med 2 506 mnkr under augusti månad. Detta förklaras främst av bolagens fastighetsförsäljningar till externa parter samt försäljningar till bostadsrättsföreningar. Försäljningar till externa parter uppgår till totalt 1 400 mnkr, varav bostadsbolagens del uppgår till ca 600 mnkr och Stockholms Stadshus AB står för resterande del om ca 800 mnkr. Bostadsbolagens försäljningar till bostadsrättsföreningar uppgår till ca 1 800 mnkr under månaden.

Snitträntan för kommunkoncernens nettoupplåning beräknas för september månad vara 3,90 %. Snitträntan på bolagens placeringar var under september 3,90 % och snitträntan för stadens utlåning till bolagen var 3,92 %.

Tabell 7: Utlåning till stadens bolag

Bolag	Duration	Utlåning och borgen		Limit	Utnyttjat
	2008-09-30	2008-09-30	2008-08-31	2008	2008-09-30
Familjebostäder	1,94	2 793	3 123	4 450	63%
Globen	1,94	200	133	1 000	20%
Micasa Fastigheter	1,94	5 520	5 598	6 000	92%
S:t Erik Markutveckling	1,94	574	575	700	82%
SISAB	1,94	6 691	6 973	8 000	84%
Stadsteatern	1,94	138	108	280	49%
Stockholm Parkering	1,94	387	368	500	77%
Stockholm Vatten	1,94	5 193	5 177	5 775	90%
Stockholms Hamn	1,94	450	461	770	58%
Stockholmshem	1,94	4 833	6 321	8 600	56%
Stokab	1,94	915	908	1 250	73%
Svenska Bostäder	1,94	7 304	7 759	12 200	60%
Utrednings- och statistikkontor	1,94	0	0	10	0%
Totalt för bolagen	1,94	34 998	37 504	49 535	71%
Utrymme för investeringar				10 465	
TOTALT	1,94	34 998	37 504	60 000	58%

Marknadskommentarer

Internationellt

September månad har dominerats av den allvarliga finansiella krisen som även börjat ge återverkningar på den reala ekonomin. Hela finanssystemet har varit i gungning och centralbanker har gått in med extra likviditet för att underlätta för bankerna. Enligt IMF tenderar ekonomiska nedgångar bli djupare och mer långvariga om de föregås av finansiella kriser som är kopplade till problem i banksektorn, än om de föregås av valuta- eller börskrascher.

Flera centralbanker genomförde överraskande en gemensam räntesänkning under onsdagen den 8 oktober, vilket innebar att Sveriges riksbank tillsammans med Bank of Canada, Bank of England, den Europeiska Centralbanken, Federal Reserve och Swiss National Bank sänkte sina respektive styrräntor. Bank of Japan uttryckte samtidigt sitt starka stöd för dessa policyåtgärder.

Tidigare, natten lördagen den 4 oktober, röstade det amerikanska representanthuset igenom ett statligt krispaket som innebär att staten har möjlighet att köpa problemkrediter för maximalt 700 mdr dollar. Syftet är att sätta ett "lägsta" pris på tillgångarna och stoppa den nuvarande nedåtspiralen samt återuppbygga förtroendet för finanssektorn. Representanthusets tidigare beslut att rösta nej i slutet av september chockade den finansiella marknaden rejält, vilket ledde till en kraftig nedgång på världens börser under måndagen den 29 september.

Inflationen i USA är fortsatt hög, men anses av marknads aktörer ha nått sin högsta nivå och förväntas som ett resultat av den vikande ekonomin leda till lägre nivåer framöver. Federal Reserve (FED) har även pekat på ett avtagande inflationstryck och som ett resultat av detta och i kombination med den sjunkande tillväxten, valde FED att i en gemensam centralbanksaktion sänka sin styrränta från 2 till 1,5 procent.

Även bankerna i Eurozonen har drabbats av kreditkrisen, vilket satt spår i ekonomin. Statistiken visar på en ökad nedgång i ekonomin för både hushåll och företag och arbetsmarknaden har vänt nedåt. Den Europeiska Centralbanken (ECB) har agerat i kreditkrisen genom att tillföra extra likviditet till banksektorn och valde som tidigare nämnts att sänka sin styrränta från 4,25 procent till 3,75 procent den 8 oktober. Inflationen ligger dock fortfarande på något höga nivåer, 3,8 procent i augusti jämfört med inflationsmålet strax under 2 procent.

Ekonomin fortsätter att mattas av i Storbritannien och fastighetspriserna fortsätter också att falla. Förväntningar om fortsatt lägre tillväxt i Storbritannien gör att marknads aktörer även börjar förvänta sig rejält svagare konsumtion framöver. Bank of England sänkte sin styrränta från 5 procent till 4,5 procent den 8 oktober.

De globala aktiemarknaderna har noterat stora nedgångar under september på grund av den allvarliga finansiella krisen. Det globala börssindexet *World MSCI* har under september minskat med 12 procent och från årsskiftet redovisar samma index en nedgång på 26 procent.

Under september fortsatte den amerikanska dollarn att stärkas mot kronan med totalt drygt sju procent och avslutade därmed månaden på 6,91 kr, en nivå vi inte sett sedan augusti förra året. En orsak till dollarförstärkningen är att de svenska och europeiska ekonomierna nu uppvisar en tydlig avmattnings, varför skillnaderna i styrränta mellan USA och Euroområdet kan antas minska framöver. Även Euron har stärkts mot kronan och avslutade månaden på 9,74 kronor, motsvarande en uppgång på tre procent.

Oljepriset (Brent) har under månaden fortsatt att falla. Den främsta förklaringen är inbromsningen i den globala konjunkturen, vilket resulterat i att efterfrågan på olja minskar. Oljepriset var den sista september 94 dollar/fat, vilket innebär att priset fallit med 17 procent under september. Dollarns förstärkning under månaden kan också vara en förklaring.

Sverige

Även Sverige har märkt av den ökade styrkan i den finansiella krisen, vilket har resulterat i högre räntenivåer mellan bankerna och därmed högre räntenivåer för både företag och hushåll. Marknaden för säkerställda bostadsobligationer fick sig en törn under slutet av månaden, varför priserna på dessa värdepapper har sjunkit trots dess AAA-rating. Oron på den svenska penningmarknaden har lett till att Riksbanken och Riksgälden valt att tillsammans agera för att stödja marknaden. Detta sker bland annat genom att Riksgälden emitterar statsskuldsväxlar motsvarande upp till 150 mdkr. Med hjälp av den extra likviditeten kommer Riksgälden sedan att via återköpstransaktioner köpa säkerställda bostadspapper.¹ Riksbanken kommer att erbjuda marknaden likviditet i dollar samt extra likviditet i kronor. De båda institutionerna har därtill meddelat att de kan ta till ytterligare åtgärder om dessa inte skulle vara tillräckliga för att lugna och stödja marknaden.

En positiv signal trots den finansiella krisen är att inflationsoron minskat, även om inflationen fortfarande ligger på 4,3 procent enligt augustisiffror (jämfört med Riksbankens inflationsmål på 2 procent). Hushållens inflationsförväntningar sjönk i augusti/september till 2,4 procent om 12 månader jämfört med 3,7 procent i juli, vilket visar på en stark trovärdighet för Riksbanken. Riksbanken bedömer nu att inflationstrycket avtar som en effekt av den finansiella krisen, vilket har gett Riksbanken utrymme att sänka reporäntan från 4,75 till 4,25 procent.

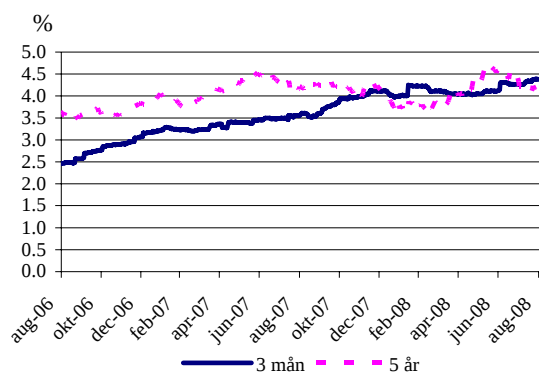
Även arbetsmarknaden är på väg ned och verkar dessutom vända ned något snabbare än väntat, då antalet varsel i september indikerar att bli värre än den sämsta månaden sedan krisen i början på 1990-talet. Med förhoppningen om att begränsa effekterna av den ekonomiska nedgången satsar regeringen på en expansiv finanspolitik under både 2009 och 2010. För fastighetsmarknaden ser utvecklingen fortsatt svag ut.

Skillnaden i räntenivå mellan statsskuldsväxlar och STIBOR (den ränta bankerna betalar då de lånar pengar av varandra) har under månaden vidgats ytterligare från redan historiskt höga nivåer. Per den 30 september var denna skillnad drygt 1,1 procentenheter på 3 månaders löptid.

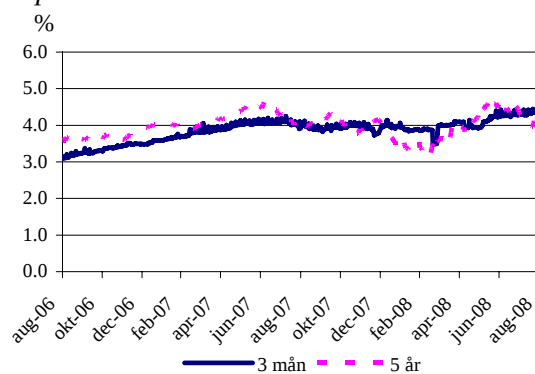
Stockholmsbörsen noterade stora nedgångar under september som en följd av det mycket allvarliga finansiella läget. Börsens breda index *OMX - Stockholm Stock Exchange* uppvisade denna månad en nedgång på hela på 12,5 procent. Sedan årsskiftet redovisar samma index en nedgång på sammanlagt 30 procent.

¹ Återköpstransaktionerna innebär i detta fall att Riksgälden köper säkerställda bostadsobligationer från marknadens aktörer med avtal om att sälja tillbaka dem vid en senare tidpunkt.

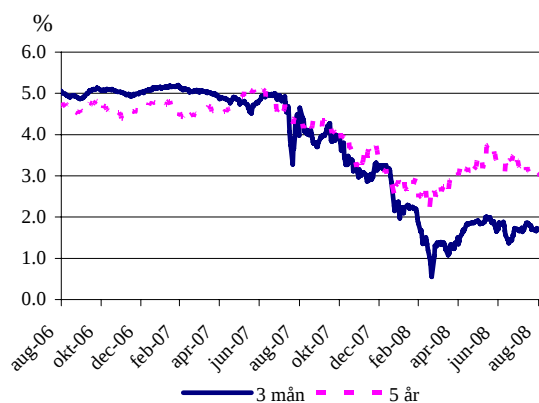
Svenska statsräntor

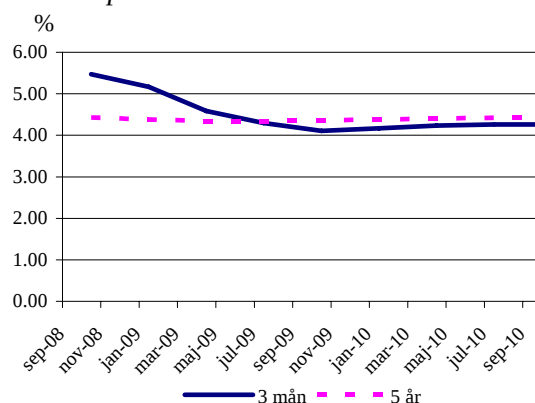
Europeiska statsräntor

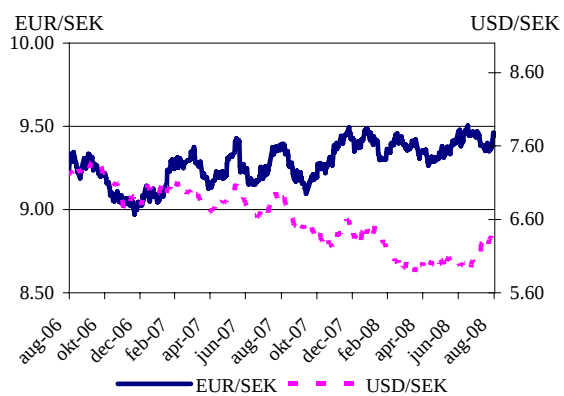
Amerikanska statsräntor

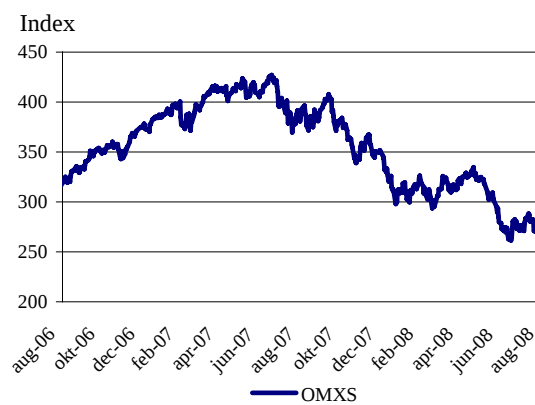
Svenska implicita räntor*

Valutakurser

Stockholmsbörsen

*De implicita räntorna kan tolkas som marknadens förväntningar för hur räntorna kommer att utvecklas framöver.